

zato zanimanje za svojo muziko in priznati mu je odlično operno rutino. Krepkost njegovega izražanja se stopnjuje v afektu učinkljivo do dobro akcentuiranih leg; kar ustvari, je izrazovito, mogočno in, če treba, tudi veličastno.

Ker je letošnje naše operno osobje izvečine poljskega rodu, je našla Minhejmerjeva opera v naših solistih navdušene propagatorje, s tem se je pa pripomoglo skladatelju k dobremu uspehu.

Dr. V. Foerster.

Med revijami

Trdinovi „Bahovi huzarji in Iliri“. O tem znamenitem kulturno-zgodovinskem memoarnem spisu Trdinovem so prinesle varaždinske „Naše pravice“ z dne 6. febr. 1908, ki jih izdaja znani političar dr. Pero Magdič, odvetnik v Varaždinu, obširno izvestje, veleč, da ta knjiga „zaslužuje biti uvažena in čitana, da, mogla bi se celo vsa prevesti“. Oddelek, ki govori o Varaždinu, izide cel preveden v „Naših pravicah“. Izvestitelj vprašuje na koncu: „Je li kdo izpeval lepšo himno mestu Varaždinu?“

Dr. Fr. I.

Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdaja „Zgodovinsko društvo v Mariboru“. Urejuje Anton Kaspret. Maribor, 1907, 4. letnik, 4. snopič. — Poleg mnogovrstnega drugega čtiva nahajamo v tem snopiču Kaspretovo razpravo „O večah“, to je, o kmetjskih in trških sodnih zborih okoli leta 1500, ki bo zanimala kakor zgodovinarja, tako jurista in narodopisca. Deželnoknežji oskrbnik kamniški (okoli 1461) je o priliki izjavil to-le: „Od starih časov je bila navada, da je bila vsako leto v Goričanah sodba, h kateri so bili vsi kmetje celega sodišča enkrat na leto pozvani; tem (zborom) pravijo večje. Na ta dan so se razsodile vse sporne stvari in tožbe, ki so se pripetile med letom, a niso bile sodno obravnane. Tu se je vsakemu odsodilo, kar je bilo za pravo spoznano, in kdor ni prišel (k večji), ta je bil kaznovan z globo 12 šilingov.“ Po poročilu devinskega urbarja iz l. 1524. je bila večja na dan po solnčnem obratu, oziroma po dnevu sv. Ivana (24. junija) in po obglavljenju sv. Janeza Krstnika (29. avgusta). Veče so bile javne; za sodišče se je določil prostor pod košato lipo, ki je stala v zavetju pod gradom ali blizu grada in je bila sama zboru v zavetje. Taka lipa je stala pred Starim gradom (Gallenberg) v 16. stoletju in pred vhodom v turjaški grad in ondi še stoji danes velikanska lipa, ki jo je prištevati največjim na Kranjskem. Večkrat se omenja slavna lipa blejska. Pravosodje zaseza globoko v življenje naroda; zato je jasno, zakaj da narodni pevec često preloži razne dogodke pod lipo. Voditelj sodne razprave je bil sodnik ali grajščinski oskrbnik. Povprašal je večjo, kdo hoče tožiti in zakaj. Nato se je začelo posvetovanje o sporni stvari (zato: večja = vet + ja, prim. s-vet, svetovati, zato hrv. vieće = zbor, carevinsko vieće = državni zbor). Veči kot višji instanci so se predložili spori, ki se med letom niso (sicer) sodno obravnavali. Kmetjska večja je bil pravi sodni zbor vseh kmetov-grajanov. Važnost večje je nje demokratski značaj; zakaj pri njej je veljalo načelo: „Samo kmetje sodijo kmetu“. Rimsko pravo se je očitvidno prej udomačilo pri nas nego po nemških deželah; zakaj po njega sprejetju v začetku novega veka se redko imenujejo stare naše večje, a „Banntaidinge“ so se po nemških krajih ohranile do 19. veka.

Dr. Fr. Ilešič.

„**Slovenski Branik**“ je naslov novemu listu slovenskemu, brez katerega naj bi ne bila nobena slovenska hiša, katerega naj bi vzel v roke vsak dan vsak zaveden Slovenec, da ne bi nikdar pozabil, kaj je svojemu narodu dolžan. Le če bomo skrbno pazili na nevarnost, ki nam preti od vseh strani, nam je možno rešiti to, kar še ni izgubljenega! Zato je bila izredno srečna misel, zasnovati ta list! „Slovenski Branik“ izhaja desetkrat na leto in velja 2 K 40 h. Naročnino in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Upravištvo „Slovenskega Branika“ v Ljubljani, Tržaška cesta 33. Uredništvo pa se nahaja v Ljubljani, Strmi pot 4.

„**Slovanský Přehled**“ je v peti letošnji številki prinesel članek o Dragotinu Ketteju iz peresa nam dobro znanega prevajalca iz slovenskega v češki jezik, Jaromira Boceckega. Prevedene so sledeče Kettejeve pesmi: „Misli starčeve“, „Šum vira in zefira“, „Fr. Prešernu“, „Krčmarica“, „Na očetovem grobu“.

Dr. Fr. I.

Brankovo Kolo, srbski tednik „za zabavo, pouk in književnost“, je nastopil to leto svoj 14. tečaj in izhaja kakor doslej v Sr. Karlovcih za letnino 14 kron. Zdajpazdaj se ozira tudi na slovenske literarne in sploh kulturne pojave. Tako omenja v 5. številki na str. 79. Primoža Trubarja štiristoletnico in prinaša na strani 80. laskavo oceno in priporočilo „Druge zbirke južnoslovenskih kompozicij“, ki jih je izdala „Glasbena Matica“ v redakciji Mateja Hubada.

Dr. Jos. Tominšek.

„**Srpski književni Glasnik**“, najboljši srbski mesečnik, ki točno in kritično poroča o vsem kulturnem gibanju Srbov, omenja v nekaterih izmed zadnjih številki tudi nekaj književnih pojavov slovenskih: V zadnji številki preteklega leta (stran 958.) je kratka objava Aškerčevih „Jadranskih biserov“: „Poznati slovenački pesnik A. A. opet je izdao jednu svesku balada i romanca. Ova knjiga, u elegantnom izdanju Schwentnera, sadrži 54 pesme, koje se lako čitaju, čija je sadržina zanimljiva, ali kojima nedostaje poetski način kazivanja.“ — V 1. številki tekočega leta je objavljen književni program „Slov. Matice“ za leto 1908. in v 3. številki so navedene le po naslovih te-le slovenske knjige: Cankar: „Pohujšanje . . .“; Dr. Kos: „Gradivo . . .“; A. Medved: „Za pravdo in srce“ ter prevod „Ane Karenine.“

Dr. Jos. Tominšek.

„**Zvono**“, ta občina „popularna smotra“ hrvatska, ki izhaja v Zagrebu tedensko pod uredništvom Milana Marjanovića (naročnina 6 K) in piše ter misli kaj radikalno, trdi v 8. številki tekočega letnika (v razpravi dr. Turića) o hrvaškem čitajočem občinstvu: „Kod nas ljudi kupuju hrvatske knjige, ili da iskažu svoj patriotizam ili iz smilovanja prema bokcima (= ubožčekom), koji još hrvatske knjige pišu Naše se knjige više kupuju, nego čitaju!“ — Evo idealizma! Kaj pa bi rekli slovenski založniki?

Dr. Jos. Tominšek.

La Revue Slave. Zadnji zvezek II. letnika te zanimive serije ima sledečo vsebino: Ivan Koriak: Le Traité de commerce austro-serbe. I. du Ponteray: L'Ukraine et ses chansons populaires. I. de M.: Prusse contre Pologne. Général R.: Le Réarmement des Pays slaves. P. de Sokolovitch: La Situation politique au Montenegro. H. Poltoratzky: Toujours eux (fin). I. M. Kodolensky: La Chanson populaire en Petite-Russie. A. Pousignon: Bibliographie — Ali ni res nikogar v celi Sloveniji, ki bi v tej Slovanom namenjeni reviji tudi o Slovencih kaj izpregovoril? Tvarine bi bilo vendar dovolj!

svojimi 80.000 prebivalci se je očitno in uspešno dvignil od slavnega branika Evrope proti turškim navalom do mirnega kulturnega središča Srbov, a privlačna zanimivost za tujca niso tista sicer čedna, a vendar malo impozantna moderna poslopja, ampak njegove starine! Te so dragocenost, ki jih istega značaja nima nobeno italijansko ali grško mesto, in te je v vodniku, ki je namenjen tujcem-zapadnjakom, treba staviti v ospredje. Priznavam pač, da je v vodniku, namenjenem domačinom, tudi naglašati moderno stran; vendar imej domače ljudstvo vedno zmisel za zgodovinske, sploh spominske svoje svetinje: čim bolj pokazuje nanje, tem bolj privablja inostranske opazovalce; to pa je začetek proslavljenosti.

Dr. Jos. Tominšek.

Med revijami

Iz srbskih časopisov. — „Brankovo Kolo“ opozarja v št. 19/20 (str. 316.) na „Ljubljanski Zvon“ in v njem započeti članek dr. M. Murka o „Kopitarju in Vuku Karadžiću“. — „Srpski Književni Glasnik“ prinaša v br. 176. na strani 770.—775. iz peresa Miloša Ivkovića obširno oceno Peruškovega prevoda „Gorskega Venca“, ki ga je izdala „Matica Slovenska“. Ocena je vobče jako pohvalna; glavno mesto (str. 770.) se glasi: „Prevodilac se pokazao dorastao svom poslu. Vrlo dobar, gotovo odličan poznavalac srpskoga jezika, on je odolevao vrlo mnogim teškoćama Njegoševe zbivene fraze; on je uspeo, da često u srećnom prevodu da čitave partije“. V vzporednem tekstu se dokazuje ta trditev na dveh značilnih zgledih. Na kakih 25 mestih se ocenjevalcu prevod ne zdi prav ubran. — V isti številki je na strani 793. referat o dr. Ilešičevi razpravi o „Stanku Vrazu“ v zadnjem „Zborniku“ Matice Slovenske.

Dr. Jos. Tominšek.

Národopisný Věstník českoslovanský. Ročník III. č. 4—6. V tem izbornem, temeljitem časopisu, ki nas poučuje vsestransko o napredku narodopisne vede vseh evropskih narodov, je pričel izhajati kritičen referat o vprašanju, ki je pred 20 leti zelo zanimalo tudi nas Slovence, namreč o domovini in kulturi naših pradedov Slovanov. Skrbí za nujne domače potrebe so nas v zadnjih letih sicer odvrnile od vneme za spoznavo prastarih dob; vendar bo vsak izmed nas, ki ima za to priliko, z nekakim osebnim interesom čital tu natisnjeni prvi del razprave: „Jak soudíme dnes o starých Indoevropanech?“, v kateri poroča Jos. Janko zlasti o Schraderjevi teoriji (češ, južnoruske nižave so naša pradomovina!) in o tej nasprotujoči Hirtovi, ki pravi, da so Indoevropci doma v severnoevropski nižini.

Dr. Jos. Tominšek.

Splošni pregled

† **Dr. Avgust Ipavec**, znani komponist slovenski, brat dr. Benjamina Ipavca, je umrl dne 20. avg. v št. Jurju ob južni železnici. Najpopularnejše njegove kompozicije so: „Zvezda“, „Slovenec sem“ in „O mraku“. Zaslužnemu možu blag spomin!